Roll No. ________ **Code No. Q-4383**

FOURTH SEMESTER EXAMINATION 2021-22

M.A. SANSKRIT

Paper - III

x| dk0; rFkk pEiw

Time : 3.00 Hrs. **Max. Marks : 80**

Total No. of Printed Page : 03 **Mini. Marks : 29**

---

ukV % i'u i= rhu [k.Mk e foHkDr g A lHkh rhu [k.Mk d i'u fun'kkuqlkj gy dhft,A vdk dk foHkktu iR;d [k.Mk e fn;k x;k gA

[k.M & ^v*

vfry?kqmRrjh; i'u ¼vYi 'kCnk e½

प्र.1 निम्नांकित प्रश्नों में से किन्हीं छह प्रश्नों को हल कीजिये – **6x2=12**

(i) बाणभट्टस्य माता नामं लिखत ।

(ii) महाकवि बाणभट्टस्य का शैली ।

(iii) हारीतः कस्य पुत्रः आसीत् ?

(iv) कादम्बरी कथायाः नायकस्य नामं लिखत।

(v) चम्पू शब्दस्य अर्थो लेख्यः।

(vi) मदालसा चम्पू कस्य रचना वर्तते।

(vii) नल चम्पू काव्यस्य उपजीव्यकाव्यं किम् ?

(viii) भीमः कस्य पिता आसीत् ?

(ix) किं कवेस्तेन काव्येन किं काण्डेनं धनुष्मतः स्पष्टं कुरू ।

(x) तुहिनाचल शब्दस्य कोऽर्थः ?

[k.M & ^c*

y?kqmRrjh; iz'u ¼vYi 'kCnk e½

प्र.2 कयोश्चिद् चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः – **4x5=20**

(i) कादम्बरी कथायाः प्रशंसां विवेचयत्।

(ii) ग्रन्थानुसारं चाण्डालकन्यायाः सौन्दर्यं प्रकटयत ।

(iii) राजा शूद्रकस्य स्नानक्रियायाः सम्यक् विवेचना कुरूत ।

(iv) त्रिविक्रम भट्टस्य परिचयो देयः ।

(v) ग्रन्थानुसारं चम्पूकाव्यस्य प्रशंसा कुरूत ।

(vi) निषध जनपदस्य वैशिष्ट्यम् लिखत ।

(vii) भूमयोबहिरन्तश्च नानारामोपशोभिताः ।।
कुर्वन्ति सर्वदा यत्र विचित्र वयसां मुदम् ।।
सप्रसंग व्याख्या कार्या।

[k.M & ^l*

nh?kZmRrjh; iz'u ¼&

प्र.3 निम्नांकितेषु चत्वारो प्रश्नाः समाधेयाः – **4x12=48**

(i) सप्रसंग व्याख्या कुरूत –

(अ) अपसृते च तस्मिन् स विहंग राजो राजाभिमुखो भूत्वा समुन्नमय दक्षिणं चरणमति स्पष्ट वर्णं स्वर संस्कारया गिरा कृत जयशब्दो राजानमुद्दिश्य–यार्य्यामिमां पपाठ –

स्तनयुगमश्तुस्नातं समीपतरवर्ति ह्रदयशोकाग्नेः ।
चरति विमुक्ताहारं व्रतमिव भवतो रिपुस्त्रीणाम् ।।

(ब) यत्र च दशरथ वचन मनुपालयन्नुत्सृष्ट राज्योदशवदन लक्ष्मी विम्रविरामो रामो महामुनिमगस्त्य मनुचरन् सह सीतया लक्ष्मणो परचितः रूचिर पर्णशालः पंचवट्यां कन्चित् कालं सुखमुवास । चिरशून्येद्यापि यत्र शाखा निलीनि निमृत पाण्डु कपोत पङ्कतयो लग्नतापसाग्नि होत्र घूमराजय इव लक्ष्यन्ते तरवः ।

(ii) कादम्बर्यानुसारं विन्ध्याटवीवर्णनं विस्तरेण क्रियताम् ।

(iii) 'बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम्' इत्युक्तिः साधु समीक्ष्यताम् ।

(iv) सप्रसंग व्याख्या कार्या –

(क) उदान्तनायकोपेता गुणवद्वृत्त मुक्तका ।
चम्पूश्च हारयष्टिश्च केन न क्रियते हृदि।।

(ख) तस्य विषय मध्ये निषधो नामास्ति जनपदः प्रथितः।
तत्र पुरी पुरूषोत्तम निवासयोग्यास्ति निषधेति ।।

(v) सप्रसंग व्याख्या कार्या –

(क) अजनि जनित पृथ्वी मण्डलोत्पादकम्पं
किमपि चलित शैलं द्वन्द युद्धं तयोस्तत् ।
स्खलित तुरग वेगो विस्मये नैषं यस्मिन्
दिनपतिरपि शौर्याश्चर्य साक्षी बभूव ।।

(ख) पुमरपि तदभिज्ञान्पृच्छतः पान्थसार्थान्,
प्रति पथमय यूनो यान्ति तस्य क्रमेण ।
हरचरण रोज द्वन्द मुद्रांक मौले,
मदनमद निवासा वासराः प्रावृषेण्याः।।

(vi) नल चम्पू काव्यस्य वैशिष्ट्यम् लिखत ।

(vii) नलचम्पूग्रन्थानुसारं नलस्य चरित्र चित्रणं कुरूत ।

——00——